

V d
637

h. 5, 47.

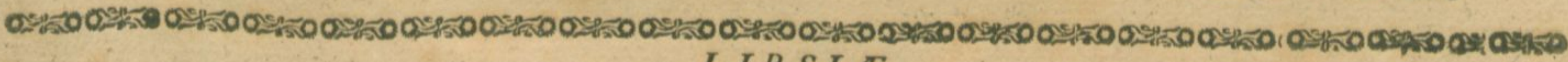
115 V 2
637

SERMO GRATULA-
TORIUS.
SERENISSIMO PO-
TENTISSIMOQVE
DOMINO
DOMINO
FRIDERICO
AUGUSTO,
REGI POLONIARUM, MA-
GNO DUCI LITHUANIÆ, RUSSIÆ,
PRUSSIÆ, MASOVIÆ, SAMOGITIÆ, KYOVIÆ,
WOLHYNIÆ, PODOLIÆ, PODLACHIÆ, LIVONIÆ, SMOLENSCIÆ,
SEVERIÆ ET CZERNICHOVIÆ; DUCI SAXONIÆ, JULIÆ, CLI-
VIÆ ET MONTIUM, ANGRIÆ ET WESTPHALIÆ, SACRI RO-
MANI IMPERII ARCHI- MARESCHALLO ET ELECTORI, LAND-
GRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, ET SUPERIORIS
INFERIORISQVE LUSATIÆ, BURGGRAVIO MAGDEBURGI, CO-
MITI PRINCIPALI HENNEBERGICO, COMITI MARCÆ, RA-
VENSBERGI ET BARBYÆ, DYNASTÆ IN
RAVENSTEIN, &c.

DOMINO SUO INDUL-
GENTISSIMO.

IN
SOLENNISSIMA PANEGYRI
HUMILLIMA DEVOTIONE
NUNCUPATUS

AB
ACADEMIA LIPSIENSI.

LIPSIÆ,
LITERIS CHRISTIANI SCHOLVINI.

20

Handwritten text at the top of the page, appearing as a header or title.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of script.

LIBRIS CHRISTIANI SCHOLARUM

Singulare prorsus eoqve notatu dignius est tempus illud, quod jam hoc anno, Dei gratia, finimus. Si quem luctus publici tristes nuncii movent (quem autem piorum non moveant?) audiit in vicinia de immatura morte Beatissimi JOHANNIS ADOLPHI, Ducis Saxoniae Weissenfelsensis Serenissimi; è remotioribus paulo locis de excessu Celsissimi Principis Oelsnensis in Silesia: è remotissimis de obitu Gloriosissimi Regis Sveciae; Trigâ hâc, proh! quam illustri longioreqve vita omninò dignissimâ, eodem prope tempore nostræ eheu Ecclesiae intempestive surreptâ. Sed absit omen, ut tam triste tempori nostro pretium dicamus, & à næniis argumentum celebritatis mutuemur. Potius, si ad ea, quæ prioribus annis hoc tempore contigerunt, prudenter respiciamus, tempus beneplaciti, tempus gaudii, non luctus publici, lætissimi adhuc invenimus. Obsessa erat Vienna Austriae per Turcarum tyrannum, qui jam devoraverat spe avarissima, quicquid Romanus Imperator ex Hungariae reliquiis possidet; Qui Austriam totam ipsumqve caput ejus & metropolin jure gladii victor sibi asserebat, vindicabat. Sed castris exutus ille inqve turpem fugam conjectus Saxonum imprimis & Polonorum fortitudine, jacturam fortunæ suæ tantam fecit, quantum vix unquam reparare poterit. O tempus beneplaciti, quod incidit in secundum Septembris Anni 1683. cujus jucundissimam memoriam elapsis ali-

quot septimanis, factis indicantibus, in mentem revocavimus nobis. Parva mora; postquam dies Reginae secutus est & tempus beneplaciti divini elapsum pridem, sed nunquam non memori mente recolendum, ante oculos nobis ponit. O salve dies Reginae! Salve tempus exoptatissimum victoriae, quam ante sexaginta sex annos Saxo & Svecus in vicinis campis felicissime reportarunt. Imo salve dies Regis! ita enim hodie stylum mutare convenit, postquam Te, Potentissime Rex, Domine Clementissime, Polonia Tua throno regio dignissimum censuit, tuæque eum potestati subjecit. Faxit Deus, ut & hoc sit tempus beneplaciti, Tibique, Rex invictissime, apud Sarmatas Tuos Tuæque sub Te Poloniae omnia fluant ad votum perpetuaque felicitate utantur fruanturque omnes. Quis dubitet? cum Tu, Heros inclutissime, bellicosæ illi genti videaris imprimis arridere, Tuque huic vicissim ea, quæ par est, gravitate abblandiri.

Enimverò tanta inter Respublicas diversitas est, ut ex fati nescio an ex votis suis una non omnes ratione gubernari possint. Sunt, quarum felicitas à solâ pace dependet, & tamen dantur aliæ, quæ non absque bello salutem suam tueri possunt. Romani certè diuturnæ pacis voluptate circumfessi, à propriis vitiis victores Orbis foedisimè superabantur, ut bello ad sæviti quiete internâ minus recte usi fuerint. Venetorum verò Respublica sicut ad concordiam civium leges suas omnes attemperavit, ita per eam tot secula præter Exemplum floruit, ut fatalem illam, quam vocant, Respublicarum periodum, veluti inanes curiosorum argutias, ex Orbe sustulisse, certè à se removisse, judicari possit. Et si ad illam Respublicarum diversitatem respiciamus, huic omnino pacem, alteri bellum, tanquam præsidium quoddam & fatale munimentum, adscribere oportebit. De Polonia quidem a se firmid affirmare, inter omnia Europæ Regna

Regna & Respublicas vix inveniri, cui studium belli magis sit commendandum, cum & Regio ipsa, frigida illa prorsusque mascula, nec non coelum ipsum haud mite admodum aut blandum, tam corpora quam ingenia ipsorum infantum bello initiare ac consecrare videatur. Enim verò habet & fertilissima regio, quæ ostendet pacis munera, fodinas imprimis salis, ferri, plumbi, sulphuris; agros feracissimos, in Lithuania præsertim & Podolia, adeo, ut quam Ægyptus olim Romæ persolvit frugum ubertatem sufficienter, hæc duo Sarmaticæ Cereris horrea hodie Poloniae præbeant abundanter. Quid dicam de armentis bouum, proh! quam grandium & obesorum, ut inter delicias suas ipse Apicius eos numerare non recuset? Quid de examinibus apum tantæ fecunditatis, ut ipsas Samogitiæ sylvas incolere, arboresque in apiaria sua convertere, purissimumque mel in iis conficere, deprehendantur? Quid? quod ipsum Manna, divina non minus quam olim benignitate in deserto, ipso cælo defluere, ac passim agros obtegere cernatur. Hæc verò aliisque innumera pacis bona cum Polonia in suum suorumque commodum Domi magnam partem convertit, foris eorum usum mercaturæ beneficio longe lateque per omnem propè Europam diffundit; quem in finem Vistulæ imprimis, fluminis sui nobilissimi, ministerio utitur, ut deinde terra marique hæc Sarmaticæ merces inter exteros dispensari, plurimumque usibus in servire possint. Quis itaque Poloniam à pace, cui tot tantaque beneficia debet, aut etiam ejus studio alienam esse putet? Sed in proximâ vicinia latitat, quid? grassatur barbaries ipsa, & Turcarum Tartarorumque immanitate munita, optimæ Poloniae necessitatem gerendi bella imponit, & armorum studium præ omnibus pacis blanditiis maximopere commendat. Hinc totius gentis amor in bellum prorsus singularis, ac propemodum naturalis, adeo ut ipsæ

B

etiam

etiam foeminae olim exercitibus immixtae specimina fortium virorum pugnantes vincentesque dederint, alibi que fabulosas Amazonas, hic veras fuisse monstrarint. Postquam autem ad colum retractus à Piaso sexus sequior, masculum militandi artificium non immutatum in viris, sed maxime ad auctum fuit. Invenias hic inter ipsos Heroas togatos adhuc hodie Pompejos, Scipiones, Metellos, qui postquam in Senatu censuerunt, praepositi Legionibus, Infulis, Magistratibus, lauros ex victoria implicitas ingenti gloria merentur. A reliqua vero nobilitate quantum Exercitibus robur accrescit, quantum pondus adjicitur! Nam ex solis Nobilibus, qui privatis sumtibus regno militare adstricti sunt, centum quinquaginta millia gravioris & levioris armaturae militum cogere Rex, & in aciem, si necessitas ferat, educere potest. Hic vero Dux & Autor opus est, qui fortitudine praestet ipse, qui prudentia & auctoritate polleat, tantumque militarium liberrimorumque hominum confluxum debite moderari & intra cancellos retinere valeat; Rex, inquam, fortissimus, pariter ac prudentissimus ad clavum sedeat necesse est, cui gloriam obsequii debere se reliqui agnoscant sponte, factoque fateantur ipso. Talem vero in FRIDERICO AUGUSTO accipit hodie Polonia; eligens Electorem, cui Monarchas mundi, Romanorum Imperatores, cum paucis aliis eligere à Deo datum est; Saxonem, ut faxeo nitatur fundamento, Reipublicae praeficiens; Militem, quid? Heroem militaribus imponens copiis, ut haec defidia nullâ, nullis infidæ pacis insidiis inescari se decipique patiantur. Tantum vero è Saxonia Principem quando sinu suo excipit hodie fovetque Polonia, non potest non meminisse illius temporis, quo è Saxonia in Poloniam venit hospes Augustus, ejusque duci primus regiam dignitatem contulit. Erat is Otto III.
Impe-

Imperator, quartus, si ad ordinem respicias, meritis autem rerumque gestarum gloria facile primus, eorum, qui inter Saxones ad supremum illud Imperii fastigium ascenderunt, quique Boleslaum Chrobri, Poloniae Ducem, hospes gratissimus Regem solenniter creabat, & amicum Romani Imperii à tributo & omni Jurisdictione Imperatorum cum posteris immunem declarabat. In Poloniam vero ex Exteris cum tam benignus fuerit Saxo Imperator, Saxonibus suis suo sanguine oriundis quantam felicitatem dignitatemque comparavit & hereditariam reliquit! En in compendio seriem gloriamque Majorum haud exiguam, quam Epitaphium ejus, ab ipso FRIDERICO tertio, Electore Saxoniae, Augustae Vindelicorum in Templo Divae Afrae Martyris, ubi intestina ejus humo condita sunt, extructum, publicè solenniterque celebrat, verisque coloribus depinxit: Imperatori Cæsari Ottoni Augusto tertio, ex gente Magni Wittekindi, Saxoniae Regis, Cæsaris Ottonis Augusti secundi filio, Cæsaris Ottonis Augusti Magni Nepoti, Regis Heinrici Augusti Aucupis Pronepoti, Ottonis Ducis Saxoniae & Romani Imperii Gubernatoris Abnepoti, Luidolphi Saxoniae Ducis Atnepoti, Brunonisque Saxoniae Ducis & Wittekindi fratris Trinepoti. O confluxum Heroum, quantum alibi frustra quaeras, nullibi invenias; nisi quod in Nostro FRIDERICO AUGUSTO, virtutes singulorum superstites adhuc & quasi redivivas deprehendamus. Nam & invictus Magni Wittekindi animus, & Heinrici Aucupis amor in patriam, cujus Pater publico titulo non minus ac Trajanus olim salutatus fuit, & Ottonis primi, qui amor humani generis dici meruit, modestia, & secundi fortitudo adversus Barbaros, & tertii studium pro dignitate Germanorum, quibus fasces Imperii asserebat solis, &

quicquid in reliquis admiratione ac imitatione dignum
fuit, elucet haud obscure, hodieque à Saxonia nostra
cum Polonia benignè communicatur. Quod si verò
ad eos, quos propius attingit **FRIDERICUS AU-**
GUSTUS noster, oculos convertamus, & numerus
Heroum & virtus eorum non minor esse conspicitur,
adeò ut compendium omnino adhibendum sit à me,
quo è paucis reliquis cognoscatis omnes, eorumque
non minus virtutes quàm sangvinem in Nostro note-
tis collaudetisque. Quis verò dignior est, quem pri-
mo loco nominem, Alberto animoso, qui & inter capita
Domus Saxonicae merito suo eminet, lineamque quam
vocant, sibi cognominem auspicatus est, & cuius fortis-
simum animum nec non fortunam maxima quæque
promittentem in Nostro reviviscere haud immerito di-
xeris. Nam & Albertus Rex Bohemiae aliquando de-
signatus, & ab ipso **FRIDERICO** Sapiente, atque quan-
to Electore, & modo voluisset, post mortem Maximi-
liani primi Imperatore, jam mortuus, is iudicatus fuit,
qui Cæsar creari meruisset. Postquam enim de Suc-
cessore tunc solliciti essent Electores, inter illas delibe-
rationes (ita scribit autor fide dignissimus) dixisse Fri-
dericum accepimus: Si Patruus suus Albertus viveret,
nemini alteri Imperii se gubernationem concessurum
fuisse. Quid itaque mirum, quod simillimus ejus
FRIDERICUS AUGUSTUS Noster hodie Rex
Poloniae sit electus similiqve diademate insignitus?
Quid mirum, quod Leopoldus Imperator summam
rei bellicae commiserit Nostro, cum & Albertus ani-
mosus à Friderico Imperatore pater suorum & custos
Salutis publicae appellatus, imò in comitiis Imperii
Anno millesimo quadringentesimo nonagesimo quin-
to, imperante Maximiliano primo, rogatus fuerit, ut
se Ducem Imperii bellicum supremum contra hostes
no-

nomine publico designari pateretur; etsi id recusavit. Inter hujus Nepotes è Filio Heinrico erat Mauritius, Principum fortissimus, quique eo magis observandus est à nobis, quo propius ad eum in hoc ætatis flore Noster accedit, sæculoque redivivum reddit. Nam cum ille contra Gallos strenuissimè pugnaverit; Noster iterum iterumque in eandem arenam imperterritè descendit; cum ille cum Turcis conflixerit magno animo, & nunquam haut minori vitæ suæ periculo; Noster jam aliquoties cum iisdem barbaris fortiter congressus est, vitamque suam pro salute publicâ immolare haud recusavit. Uterque verò tot tantaque præstitit, antequam ad virile robur per ætatem adspirare potuerit. Quid itaque sibi Polonia de Nostro in posterum promittere, quid ab eo quantumque expetere poterit aut expectare? In Augusto, Fratrem Mauriti ac Successore, admirabantur Majores nostri tria illa, quæ in Achille celebrat Poëtarum princeps Homerus, formositatem, humanitatem & insigne cum primis corporis robur; quo cum polleret quam qui maxime Augustus, strenuè quoque ac decenter eo uti non nesciebat. Hinc ad regulam non tantum eleganter equitare, sed & eques in ludis fortissimè pugnare, ephippioque adversarios, hasta sua, in certissimum victoriæ signum, exturbare noverat, quem triumphum plusquam quinquagies eum egisse, publicæ Tabulæ in Aula Electorali adhuc hodiè attestantur, variosque pugnantium casus in imagine oculis spectantibus subjiciunt. Noster hodie non minus firmisimi est roboris & viribus corporis magno animo haud imparibus, quod est, prorsus heroicis, quibus & ea tam pedes, quam eques præstitit domi ac foris, quæ prodigiis videri possunt similia, aliosque ad admirationem potius quam imitationem excitare valent: Dici autem vix potest, quid inde subsidii strenuus miles

C

acci-

accipiat, ut & molestias belli facilius ferre, & impetum
hostilem felicius sustinere certiusque profligare possit.
Qvo referri quoque meretur progymnasma illud mili-
tare Principum, quod artem venandi esse Antiqui jam
agnoverunt atque deprædicarunt. Qvi enim cubili-
bus suis feras excutere novit, hostes propugnaculis suis
dejicere non ignorabit; & qvi bestias triumphare po-
test, cur homines vincere haut valeat! Hoc verò pu-
gnandi tyrocinium didicit Noster adhuc Juvenis, post-
quam Pro-Avum JOHANNEM GEORGIUM I.
incomparabilem artis hujus Magistrum fuisse accepif-
set, & non pauca ejus specimina in Parente suo JO-
HANNÉ GEORGIO III. præsens observasset; ipse
neutro hodie hac in arte minor eoque felicior, quo
utilius in bello eam in succum & sanguinem conver-
tere potest. En enim, quo jam ordine delatissimus, in
campos nimirum Martios, ubi inter tubas & clango-
res, inter tympana & morientium ejulatus medium
invenimus nostrum, imperterritum prorsus sanguine-
que fusorum à se hostium adhuc stillantem coruscantem-
que. Primitias hujus fortitudinis suæ debebat di-
sciplinæ beatissimi Parentis sui, Herois fortissimi, qui
postquam Filium charissimum & educare domi per-
quam sollicitè, ac foris apud Exteros rara & cara pere-
grinatione per Belgium, Galliam, Angliam, Italiam,
imò & Hispaniam ac Lusitaniam perpoliri prudenter
curasset, eum in castra secum abducebat & adversus
Gallos officio primùm militis, post & Ducis defungi &
velitationibus ac expugnationibus urbium, Moguntiaë
imprimis, strenuè interesse cum applausu videbat.
Qvis itaque miretur, quod post excessum Parentis opti-
mi eadem vestigia presserit, & majores subinde pro-
gressiones in hunc usque diem fecerit? Qvis miretur?
quæ virtus ejus indolesque omninò heroica invictissi-
mum

mum Imperatorem Leopoldum dubio procul permovit, ut in tertium jam annum exercitus suos in Hungaria supremo ejus moderamini submiserit, eo, Deo sint gratiæ, successu, ut Turcarum barbaries ipseque præfens orientis Tyrannus sine spe specieque victoriæ domum semper redire opus habuerint. Nostro enim quid quantumque hoc nomine debeatur, unusquisque facile intelligit, qui supremos militiæ Duces primo mobili non dissimiles esse meminit, cujus motum inferiores sphaeræ necessariò sequuntur. Hunc verò, o bellicosissima Polonia, militarem Regem gratulamur Tibi animitus, tuæque fortunæ incrementa, hoc assertore ac vindice, spe certa jam præcipimus, non dubitantes fore, ut antiqui tui limites tibi restituantur denuo, & Caminitium in primis tuæ iterum potestati subjiciatur. O quam pulchrum hoc erit spectaculum, quando Regem hunc tuum, victorem ac triumphatorem, excipies in castris, totque ac tantis justissimè partis spoliis onustum in aulam reduces. Numerabis aliquando victorias ejus & non pauciores invenies Boleslai Tertii victricibus laureis, quas ille merito suo ab hostibus reportavit. Nam Poëta quoque observante de prædicanteque

Quinquaginta pugnavit prælia signis

Collatis, casu non variante fidem:

Quippe quod toties vicerit, quoties pugnavit. At enim verò & Tibi, Rex invictissime, Martium hunc campum tuum, quem in Sarmatia ingrederis, toto pectore, ore ac corde gratulamur, Teque pugnantem votis ac precibus nostris, vincentem applausu & tripudio comitabimur. En occasionem, qua Poloniam tuam, quid? Austriam quoque ac Hungariam, quid? Boruffiam Ducalem & Silesiam, imò quicquid Sarmatiæ tuæ fitu non minus quam societate foederis est con-

junctissimum; quid? Totum Christianum orbem contra Barbaros fortiter ac feliciter defendere poteris. Sed quæso altero semper oculo ad nos clementer respice, & his regionibus quietem perpetuam indulge. Non florent hæc, nisi pacis beneficio, quippe quod mercaturæ ac agriculturæ, & Metallis effodiendis, & studiis bonarum artium pertractandis imprimis sint delectatissimæ. His itaque Dei ac naturæ muneribus & Tu, Domine, fave, & inter armatos tuos Sarmatas ad nos Saxones tuos togatos vultum tuum placidissime converte, paceque nos ac quiete frui gratiosissime permitte. Fidelem hic habes populum, adeo ut in finu uniuscujusque tuto quiescere, Magnoque illi Principi, qui potentiam & opulentiam suam haud aliunde petebat, palmam dubiam reddere possis. Nosti, ex præcepto divino Cæsari danda, quæ sunt Cæsaris; Deo, quæ sunt Dei. Ad hanc regulam si nos conformemus, & Deo & Tibi non displicere poterimus. Deo ea, inquit ex Ecclesiæ antiquæ Doctoribus Hilarius, quæ Dei sunt, reddere nos oportet, id est, corpus & animam & voluntatem eique innocentiam nostræ conscientiam servare. Reliqua, quæ fortunæ bona sunt, urgente salute publica, Magistratui non sunt dene-ganda. Tales & nos habebis, Rex Potentissime, qui ut Deo etiam tales perpetuo nos exhibere possimus, piè sancteque, ceu vovemus & speramus, permittes. Sic Polonia Saxoniam nostram de pace ejusque commodis, Saxonia Poloniæ de Victoriis ac triumphis nunquam non gratulari poterit, mutuumque gaudium prolixissime contestari.

Dixi.

ULB Halle 3
004 823 745

Handwritten mark

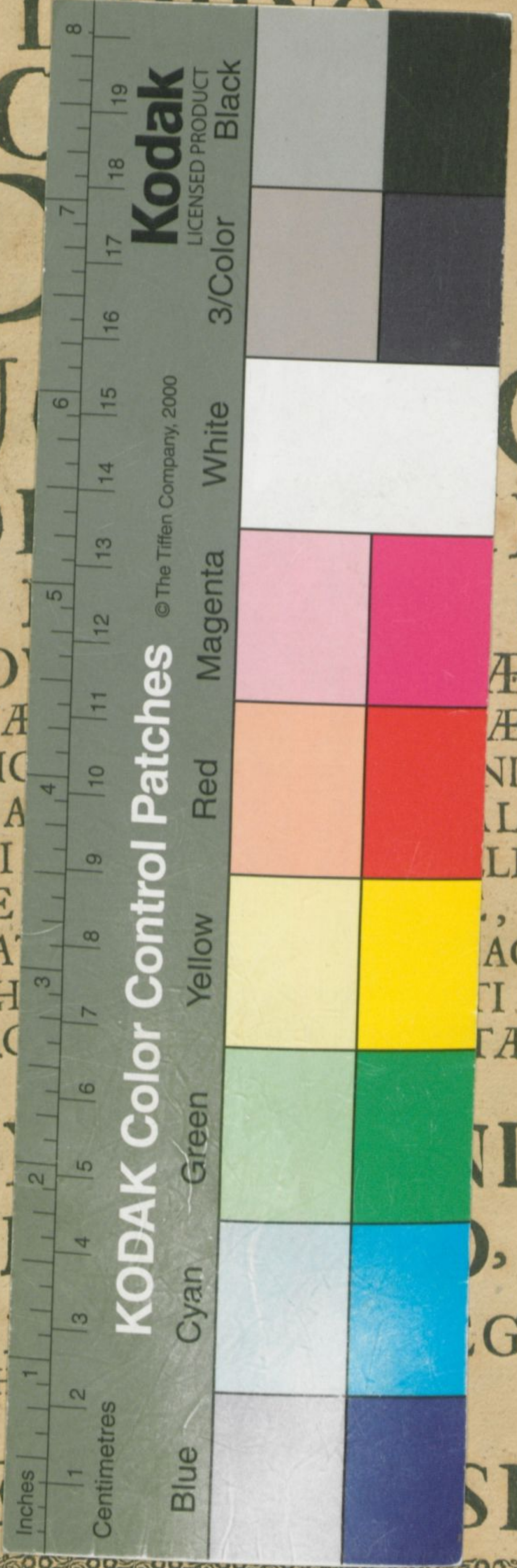

115 V 2
637

SERMO GRATULA-
TORIUS,
SERENISSIMO PO-
TENTISSIMOQVE

FRIDERICUS CO
AUGUSTUS,
REGI POLONIAE,
GNO DUCI PRUSSIAE, MASOVIAE,
WOLHYNIAE, PODOLIAE, SEVERIAE
ET CZERNICVIAE ET MONTIUM,
ARMANI IMPERII ARCHIEPISCOPO,
GRAVIO THURINGIAE INFERIORISQUE
LUSATIAE PRINCIPALI HERTZOGI
VENSBERGENSI
DOMINUS
G...
SOLEN...
ACADEMIA
SIENSI.

LIPSIÆ,
LITERIS CHRISTIANI SCHOLVINI,

